

Utrikesutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2017

Till finansutskottet

INLEDNING

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2017 (RP 134/2016 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 24.10.2016.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- understatssekreterare Pirkko Hämäläinen, utrikesministeriet
- enhetschef Jyrki Pulkkinen, utrikesministeriet
- utrikesråd Okko-Pekka Salmimies, utrikesministeriet
- råd för internationella ärenden Jorma Korhonen, Statsrådets kansli
- verksamhetsledare Jouni Hemberg, Kyrkans utlandshjälp
- verksamhetsledare Timo Lappalainen, Kepa rf
- inspektör Eliisa Mäkelä, Statens revisionsverk.

Skriftligt yttrande har lämnats av av

- verksamhetsledare Elina Multanen, Suomen UN Women - Finlands UN Women ry
- DEMO Finland
- EU-plattformen för finländska biståndsorganisationer KEHYS rf
- Finlands FN-förbund.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Inledning

Utrikesministeriets budgetförslag för 2017 uppgår till 1,067 miljarder euro. Summan är nästan densamma som 2016. Förvaltningsområdets strategiska fokusområden enligt propositionsmotiven är att stärka vårt lands internationella ställning, trygga Finlands självständighet och territoriella integritet samt förbättra finländarnas säkerhet och välbefinnande. Vidare konstateras att i en komplex värld av ömsesidiga beroenden ska Finland främja internationell stabilitet, fred, demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och jämlikhet.

Utlåtande UtUU 7/2016 rd

Utrikesministeriets förvaltningsområde

För utrikesministeriets omkostnader föreslås ett anslag på 219,83 miljoner euro för 2017. I fråga om beskickningsnätet föreslås det att Finlands förbindelsekontor i Bogotá i Colombia och i Yangon i Myanmar upphöjs till ambassader under 2017. Utskottet backar upp förslagen. Utskottet har konsekvent framhållit att ett heltäckande beskickningsnät är av stor betydelse för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Detta kräver att beskickningsnätet tillförsäkras tillräckliga medel också framöver. När beskickningsnätet utvecklas anser utskottet det viktigt att utreda möjligheterna till samarbete med de nordiska länderna och övriga EU-länder samt Europeiska utrikestjänsten.

Utskottet framhåller att insatserna för att främja export och investeringar blir allt viktigare för ett land som Finland, som är öppet och beroende av utrikeshandeln. Utskottet understryker att nätverket Team Finland är en viktig del av denna verksamhet. Enligt utredning till utskottet är de företag som anlitat nätverkets tjänster huvudsakligen nöjda med tjänsterna, men de menar samtidigt att silomentaliteten i arbetssättet hos de organisationer som ingår i nätverket fortfarande delvis verkar utgöra en osammanhängande rad olika tjänster.

Utskottet välkomnar att TEM för att utveckla och förtydliga konceptet har tillsatt en arbetsgrupp för att bedöma hur internationaliseringstjänsterna till företagen kan förbättras. Utskottet framhåller vikten av att i detta arbete också gå in för att locka investeringar till Finland och främja turismen. Dessa områden har tills vidare ägnats mindre uppmärksamhet inom nätverket Team Finland. Utskottet fortsätter att aktivt följa målen för Team Finland-verksamheten.

Utvecklingssamarbete

Som ett led i att anpassa ekonomin skars anslagen för utvecklingssamarbetet ner betydligt 2016. Nedskärningens negativa konsekvenser behandlades utförligt i utrikesutskottets utlåtande om 2016 års budget (UtUU 2/2015 rd), och farhågorna bekräftas av de sakkunniga som utskottet nu har utfrågat.

I budgetpropositionen för 2017 föreslås 881 miljoner euro för utvecklingssamarbete. Det motsvarar cirka 0,40 procent av bruttonationalinkomsten. Utskottet noterar med tillfredsställelse att enligt statsminister Sipiläs regeringsprogram är målet på längre sikt att höja biståndet till FN:s mål på 0,7 procent av bruttonationalinkomsten. Med tanke på de fortsättningsvis svaga konjunkturutsikterna i Finlands finanser under de närmaste åren konstaterar utskottet att målet inte nås under innevarande regeringsperiod och att det på längre sikt kräver ett konsekvent engagemang.

Anslaget för multilateralt utvecklingssamarbete uppgår till 145,4 miljoner euro 2016. Finansieringen ökar med 26 miljoner euro från innevarande års nivå. Utrikesutskottet menar att ökningen i sig är positiv men betonar att i relation till 2016 års nedskärningar på över 50 procent i multilateralt utvecklingssamarbete kan ökningen inte anses vara betydande. Nedskärningarna har påverkat i synnerhet Finlands finansiering till flera FN-organisationer (bland andra UNDP och UNEP). Därför upprepar utskottet sina farhågor från föregående budgetutlåtande om de negativa konsekvenserna av nedskärningarna av finansieringen till FN-organisationerna på organisationernas verksamhet och Finlands traditionellt starka FN-profil.

Utlåtande UtUU 7/2016 rd

Utöver FN-organisationerna riktades genom 2015 års budgetbeslut betydande anslagsnedskärningar till icke-statliga organisationer som utför utvecklingssamarbete. År 2015 beviljades frivilligorganisationernas utvecklingssamarbete 114 miljoner euro medan anslagsnivån både 2016 och 2017 är 65 miljoner euro. Enligt utredning till utskottet har konsekvenserna av nedskärningarna varit betydande: organisationerna har tvingats avbryta flera projekt och utvecklingseffekterna av de avbrutna åtgärderna har gått förlorade. Under en kort tid har mer än 400 finländare verkssamma i Finland och i utvecklingsländerna och även lokala anställda blivit uppsagda.

I anslutning till frivilligorganisationerna noterar utskottet en utomstående bedömning som beställts av utrikesministeriet där det konstateras att programmen för de sex hittills evaluerade frivilligorganisationerna (CMI, Felm, Rättvis handel, Finlands flyktinghjälp, Dagsverke ja WWF Finland) har nått mångsidiga resultat och att det utvecklingssamarbete som gjorts genom dem har varit ändamålsenligt och välgrundat. Utskottet menar att evalueringen stärker uppfattningen om frivilligorganisationernas viktiga roll i det finländska utvecklingssamarbetet. Evalueringen ger också värdefull information om behovet av att utveckla samarbetet mellan frivilligorganisationerna och utrikesministeriet.

Utskottet har redan tidigare understrukit att utrikesministeriet bör utnyttja evalueringarna bättre som grund för beslutsfattandet. Observationen är särskilt aktuell nu när det som bäst pågår dels en omfattande evaluering av 22 frivilligorganisationer, dels en evaluering av det multilaterala utvecklingssamarbetet. När de är klara ger de rikligt med information om hur utvecklingssamarbetet i Finland verkställs.

I sitt betänkande om redogörelsen för Finlands utvecklingspolitik behandlade utrikesutskottet Finlands utvecklingspolitik i ett helhetsperspektiv (UtUB 3/2016 rd). I betänkandet uttrycker utrikesutskottet sitt gillande över att redogörelsen starkt anknyter till FN:s handlingsprogram för hållbar utveckling Agenda 2030. Det centrala målet för Agenda 2030 är en hållbar utveckling med tanke på människor, miljö och ekonomi och fredliga samhällen överallt i världen.

För att beakta flyttningsrörelsen i Finlands utvecklingspolitik hänvisar utskottet till sitt redogörelsebetänkande där det sägs att med tanke på dimensionerna ser utskottet det som motiverat att i tilltagande utsträckning rikta stöd till flyktingarnas ursprungs- och transitområden. Det är en kärnfråga att inverka på förhållandena i ursprungsländerna så att människor inte behöver lämna sina hemländer. Utskottet konstaterar att utöver utvecklingssamarbetet är fredsmedling och civil krishantering sådana former för att stödja konfliktområden där Finland besitter betydande kompetens och anser det viktigt att finansieringen för dessa funktioner tryggas också framöver.

Utskottet framhåller också betydelsen av Europas nya investeringsprogram för att ingripa i flyttningsrörelsens yttersta orsaker och hantera följderna. Programmet är under beredning och väntas bli ett betydande nytt finansieringsinstrument för att stödja Afrika och EU:s grannskap. Med tanke på utmaningarna kring Afrikas utveckling anser utskottet att kommissionens framställning behövs och att även Finland från första början bör vara aktivt med om att utveckla programmet. Utskottet efterlyser initiativ från statsrådet i projektet.

I överensstämmelse med riktlinjerna i den utvecklingspolitiska redogörelsen konstateras det i budgetpropositionen att den privata sektorns roll i Finlands utvecklingspolitik har ökat. Utrikes-

Utlåtande UtUU 7/2016 rd

utskottet anser det principiellt positivt att finländska företag lockas till utvecklingsländernas marknader för att erbjuda lösningar som stödjer utvecklingen och som är kommersiellt lönsamma. Utskottet framhåller att uttryckligen företagen skapar arbetstillfällen, kapital, kompetens och teknologi i utvecklingsländerna. Samtidigt vill utskottet poängtera att företagsverksamheten i utvecklingsländerna måste bedrivas med samhällsansvar.

I fråga om den betydande höjningen av Finnfunds kapital som det fattades beslut om hösten 2015 konstaterar utskottet att beslutet fortfarande inte har gått att genomföra. Utskottet upprepar sin ståndpunkt från mars 2016 att kapitalhöjningen ska verkställas med det snaraste för att de projekt som planerats för innevarande period ska kunna inledas.

Utrikesutskottet understryker att det inte finns något motsatsförhållande mellan frivilligorganisationernas och den privata sektorns arbete inom utvecklingssektorn. Tvärtom stöder de varandra. Utskottet efterlyser vidare åtgärder av statsrådet för att utveckla samarbetet mellan frivilligorganisationerna och Finnfund samt företagen så att organisationerna kan ställa sin erfarenhet, kompetens och sina kontakter i fråga om utvecklingssamarbete också till företagsvärldens förfogande. Enligt erhållen utredning har utvecklingen av samarbetet framskridit, men det behövs fortfarande nya forum och metoder för att förtäta samarbetet.

Utrikesutskottet finner det positivt att stärkandet av kvinnors och flickors rättigheter och ställning har tagits upp som ett av fyra fokusområden i Finlands utvecklingspolitik. Utskottet vill särskilt framhålla vikten av att trygga kvinnornas sexuella och reproduktiva hälsa och sexuella rättigheter. Utskottet understryker att Finland är starkt engagerad i att stärka ställningen för kvinnor och flickor också i överensstämmelse med FN:s säkerhetsråds resolution 1325 "Kvinnor, fred och säkerhet". Utskottet ser det som viktigt att denna sektor och arbetet i enlighet med Finlands nationella 1325-handlingsprogram tilldelas tillräckliga anslag och personalresurser.

Utrikesutskottet vill understryka vikten av humanitärt bistånd som ett led i Finlands utvecklingssamarbete och ser positivt på att den totala nivån på den humanitära hjälpen fortsättningsvis är betydande enligt budgetpropositionen. Dessutom ser utskottet det som viktigt att sambruket av instrumenten för utvecklingssamarbetet och det humanitärt biståndet görs smidigare.

Det är beklagligt, menar utskottet, att inkomster från utsläppshandeln enligt budgetpropositionen inte längre styrs till utvecklingssamarbetet, eftersom utskottet redan 2014 har sett det som viktigt att inkomster från auktioner med utsläppsrätter också i fortsättningen styrs till internationella klimat- och utvecklingsåtgärder (UtUB 9/2014 rd).

Övriga utgifter inom utrikesministeriets förvaltningsområde

I budgeten föreslås under moment 24.90.50 "Vissa statsunderstöd" att delningsgrunderna ska ändras så att anslagen kan sökas offentligt för projekt som stöder Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Utskottet understryker kraven på insyn, rättvisa och likabehandling i systemet för ansökan. I samband med ändringarna vill utskottet särskilt betona vikten av goda kommunikationer i rätt tid gentemot organisationerna. Det måste också beaktas att det inom organisationerna görs långsiktigt informationsarbete i anslutning till Finlands internationella förbindelser och åtagand-

Utlåtande UtUU 7/2016 rd

en. Finansieringen av detta arbete är också viktigt även om det inte med nödvändighet följer regeringens utrikes- och säkerhetspolitiska fokusområden.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottet anför

att finansutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors 26.10.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Matti Vanhanen cent
vice ordförande Pertti Salolainen saml
medlem Sirkka-Liisa Anttila cent
medlem Paavo Arhinmäki vänst
medlem Tiina Elovaara saf
medlem Susanna Huovinen sd
medlem Seppo Kääriäinen cent
medlem Tom Packalén saf
medlem Aila Paloniemi cent
medlem Antti Rinne sd
medlem Veera Ruoho saf
medlem Mikko Savola cent
medlem Alexander Stubb saml
medlem Erkki Tuomioja sd
medlem Stefan Wallin sv
ersättare Ilkka Kanerva saml.

Sekreterare var

utskottsrad Tiina Larvala.